

AVALUACIÓ PSICOLÒGICA DE LES NENES I NENS CASTELLERS

Informe de resultats

Eva Molleja Conde
Fernando Azócar Cares
Carme Viladrich Segués
Jaume Cruz Feliú
Andrea Pérez Rivasés

1.	Presentació.....	4
2.	Introducció	5
2.1	Els castellers	5
2.2	Els agents de l'entorn casteller	5
2.3	Castellers i ciències de l'activitat física i l'esport	6
2.4	Noves eines psicològiques.....	6
3.	Avaluació de la diversió, l'autonomia, la competència, la relació, l'ansietat, i l'autoestima de les nenes i els nens castellers.....	7
3.1	Metodologia de treball	7
3.1.1	Participants.....	7
3.1.2	Qüestionaris escollits per l'estudi	7
3.1.3	Traducció i adaptació dels qüestionaris	10
3.1.4	Administració dels qüestionaris.....	10
3.1.5	Tractament de la informació	11
3.2	Resultats obtinguts dels qüestionaris.....	12
3.2.1	Distribució de les colles participants	12
3.2.2	Distribució per gènere	12
3.2.3	Distribució per posició de Pom de dalt	13
3.2.4	Resultats de les variables psicològiques.....	15
4.	Avaluació de les experiències de les nenes i nens castellers del pom de dalt	20
4.1	Metodologia de treball	20
4.1.1	Participants.....	20
4.1.2	Entrevistes.....	20
4.1.3	Tractament de la informació	21
4.2	Resultats obtinguts en les entrevistes.....	22
4.2.1	Iniciació al món casteller	22
4.2.2	Moments d'Assaig	23
4.2.3	Dia d'Actuació	25
4.2.4	Variables psicològiques.....	26
5.	Discussió i conclusions.....	31
6.	Referències	33
7.	Annexos.....	36
7.1	Enquestes	36
7.2	Consentiment informat	41
7.3	Guió.....	43

1. Presentació

El present informe explica el desenvolupament del projecte AVALUACIÓ PSICOLÒGICA DE LES NENES I NENS CASTELLERS durant els dotze mesos contemplats en la seva primera fase i durant sis mesos més la segona fase. El projecte té per objectiu general explorar el món dels castellers a través de la percepció que tenen les nenes i nens durant la seva activitat castellera, considerant diferents variables psicològiques. La primera fase consisteix en un estudi quantitatiu, per tal motiu s'han utilitzat qüestionaris de l'apap i paper per poder avaluar els següents conceptes associats a l'activitat física:

- Diversió
- Autonomia, competència i relació
- Ansietat
- Autoestima

I per la segona fase s'ha realitzat un estudi qualitatiu, per la que s'han fet servir entrevistes individuals als nens escollits per les colles, on s'han estudiat les mateixes variables psicològiques que a la fase primera.

En síntesi, els objectius del projecte s'han pogut assolir de manera satisfactoria, on les colles han tingut una participació activa durant la recollida de dades tant per les enquestes com per les entrevistes fetes, facilitant el contacte entre els investigadors i les nenes i nens castellers.

2. Introducció

2.1 Els castellers

Els castells són una activitat cultural tradicional catalana, que tenen el seu origen en una dansa del segle XVII (Bofarull, 2007) i que es manté activa fins als nostres dies. L'any 1989 es funda la Coordinadora de Colles Castelleres de Catalunya (CCCC) que té com a objectiu vetllar pels interessos comuns de les colles castelleres, fomentar el món casteller, i poder garantir la cobertura dels riscos inherents durant la seva pràctica. Segons la CCCC, en els Països Catalans existeixen més de 60 colles castelleres repartides per tota la seva geografia, i el seu nombre s'incrementa any rere any.

D'altra banda, l'activitat castellera ha aconseguit gran reconeixement nacional i internacional després del seu recent nomenament, l'any 2010, com a Patrimoni Cultural i Immaterial de la Humanitat per la UNESCO.

2.2 Els agents de l'entorn casteller

Aquesta activitat està formada per un gran nombre de persones de totes les edats, gèneres i classes socials que participen activament en la construcció del castell.

Dins d'aquest col·lectiu un segment important són les nenes i nens, els quals es combinen per edificar la part més alta del castell. En concret, la canalla més petita té la tasca de coronar la cúspide del pom de dalt. Aquest procés està liderat en tot moment per una figura clau, l'anomenat cap de colla, que té com a objectiu dirigir i coordinar a tots els castellers que fan el castell.

En diversos estudis d'esport infantil (e.g., Cruz, Boixadós, Torregrosa, i Mimbrero, 1996; Smoll, 1991) s'ha vist com la figura de l'entrenador influeix en la forma en què els nens perceben l'esport. Si partim de la base que tant el cap de colla com l'entrenador assumeixen un mateix rol, hem de considerar la influència que aquests tenen sobre la valoració que fa el nen sobre la seva activitat. Així mateix, en les colles participen tot tipus de persones que poden incloure simultàniament a pares i fills en un mateix castell, la qual cosa suposa una situació poc habitual en la majoria d'esports.

2.3 Castellers i ciències de l'activitat física i l'esport

Rosset (2010) afirma que els castells són una pràctica tradicional en la qual es donen una sèrie de variables psicològiques comunes a la pràctica de l'activitat física i l'esport. La pròpia activitat castellera sotmet a la canalla a uns processos psicològics, que també es troben de maneres similars en altres activitats lúdic-esportives, com per exemple l'ansietat davant d'una actuació important o la diversió que produeix la pràctica de l'activitat castellera.

Un altre factor existent segons Rosset en aquest tipus d'activitat és el risc de patir accidents, el qual ha estat estudiat comparant-ho amb altres activitats esportives. Per la qual cosa s'han pres mesures preventives, com l'obligatorietat de l'ús del casc per part dels nens i nenes del pom de dalt, amb la finalitat de reduir la sinistralitat tant als assajos com a les actuacions.

2.4 Noves eines psicològiques

Existeixen estudis al món dels castells en diverses àrees (e.g., seguretat, biomecànica i fisiologia), però no s'han trobat investigacions des de la psicologia aplicada ni instruments adaptats, la qual cosa impedeix accedir a una informació específica, objectiva i verificable en aquest entorn. En aquest treball es realitza una adaptació lingüística dels instruments, perquè com assenyala Acquadro, Conway, Hareendran i Aaronson (2008) és més fàcil realitzar una adaptació lingüística utilitzant un instrument ja validat que crear un de nou. A més, aquestes autores argumenten que aquest procediment es fa encara més simple si el procés es realitza entre llengües properes, tal com són el català i el castellà que es parlen a la mateixa zona geogràfica i que a més són co-oficials; i si de manera similar ja s'han realitzat per altres autors a l'àmbit esportiu (Andrade, Arce, i Seaone, 2002; Andrade, Lois, i Arce, 2007; Lonsdale, Hodge, i Rose, 2008).

3. Avaluació de la diversió, l'autonomia, la competència, la relació, l'ansietat, i l'autoestima de les nenes i els nens castellers.

En aquest apartat resumirem tot allò referent a les característiques dels nostres participants i a les variables psicològiques seleccionades, així com també als sistemes d'obtenció d'informació i al procediment seguit al llarg de l'estudi.

Per adaptar els qüestionaris de la manera més convenient s'ha utilitzat un protocol que permetés donar evidències de caràcter conceptual, lingüístic i mètric (Molleja, Azócar, Viladrich, i Cruz, 2012) i que facilita l'ajust dels continguts al món casteller.

3.1 Metodologia de treball

3.1.1 Participants

L'estudi consisteix en l'administració de qüestionaris a una mostra de castellers formada per 140 practicants de tots dos gèneres (113 nenes i 27 nens), d'edats compreses entre els 11 i els 17 anys ($M_{\text{edat}} = 13,01$; $DT = 1,75$). Els joves formaven part o han format part del pom de dalt i compartien un requisit de selecció que consistia en tenir una experiència mínima de 18 mesos practicant aquestes posicions. Tots ells pertanyen a 29 colles castelleres, corresponents al 48 % de les colles inscrites en la CCCC, descartant les universitàries i aquelles fora de la comunitat catalana. Es van seleccionar colles que representessin tots els nivells (6-9); amb una freqüència d'entrenament de 2 dies per setmana i una actuació en el cap de setmana des de Març a Novembre 2011.

Durant el procés de preparació i revisió dels qüestionaris es van excloure 7 participants degut a que 6 d'ells no havien participat al Pom de Dalt i 1 perquè no complia l'edat requerida.

3.1.2 Qüestionaris escollits per l'estudi

S'utilitzen una sèrie d'escala que valoren les variables psicològiques escollides per a l'estudi (veure annex 7.1).

3.1.2.1 Escala de Diversió

Entenem la diversió com una resposta emocional positiva cap a l'esport que reflexa un sentiment generalitzat de plaer, gust i entreteniment (Scanlan, Carperter, Schmidt, Simons, y Keeler, 1993). Aquesta escala deriva de l'adaptació al castellà del Qüestionari de Compromís Esportiu (SCQe) de Sousa, Torregrosa, Viladrich, Villamarín, i Cruz (2007), i avalua la percepció de la diversió que tenen els nens sobre l'activitat esportiva que practiquen. Amb aquesta eina es mesura el grau amb el qual s'identifiquen de com estan de satisfets sobre una sèrie d'afirmacions, que consta de 4 ítems i la seva valoració es realitza a través d'una escala Likert de cinc punts que va des de 1 (completament fals) a 5 (completament veritable). L'escala té l'arrel: "*Aquesta temporada*"... Un exemple d'ítem és: ... *m'ho passo be fent castells*.

3.1.2.2 Escales d'autonomia, competència i relació

Ryan, i Deci (2000) afirmen que: "Els éssers humans són organismes actius amb tendències innates cap al creixement personal, i cap a implicar-se de forma òptima i eficaç en l'entorn en el qual els hi ha tocat viure", és a dir, que si la canalla decideix per si mateixa com i quan participar en les tasques castelleres, obtindrà un major creixement personal.

Així mateix la teoria desenvolupada per Deci i Ryan (2000) estableix que les persones haurien de satisfer les seves necessitats psicològiques bàsiques en la interacció amb el seu context social i postula que quan les persones es vinculen amb el medi tenen la necessitat de sentir-se autònomes (necessitat de les nenes i nens castellers de ser responsables i lliures de realitzar les seves tasques), competents (sentiment de control i eficàcia en les tasques desenvolupades) i de relacionar-se amb la resta del seu entorn (e.g., colla, família, amics); la qual és essencial pel desenvolupament tant de la motivació autodeterminada (Deci i Ryan, 1985), com del benestar psicològic (Ryan i Deci, 2000).

Per avaluar aquest benestar psicològic és necessari conèixer la manera en què les nenes i nens satisfan aquestes necessitats, per aquest motiu s'ha fet servir l'escala d'Autonomia reduïda per Alcaraz (2010), i per una altra banda les escales de Competència i Relació de Balaguer, Castillo, i Duda (2008); les quals avaluen les experiències i sentiments dels castellers quan practiquen la seva activitat.

Les escales consten d'un total de 16 ítems (5 d'autonomia, 6 de competència i 5 de relació) i la seva valoració es realitza a través d'una escala Likert de cinc punts que va

des d'1 (completament fals) a 5 (completament veritable). Totes les escales tenen l'arrel: "*En la meva activitat castellera...*" Un exemple d'ítem de l'escala d'autonomia és: ... *puic decidir quines activitats assajar*; un de competència és: ...*sóc bastant hàbil*; i l'escala de relació és: ... *amb confiança amb el meu entorn*.

3.1.2.3 Escala d'ansietat

Martens (1977) i Spielberger (1966) han definit l'ansietat com un estat emocional format per idees infundades i nivells alts de tensió. L'estudi en el que ens hem recolzat està desenvolupat als Estats Units per Smith, Smoll, Cumming, i Grossbard (2006), on s'ha creat un instrument per valorar l'ansietat a partir de tres components. El primer d'ells és de tipus somàtic que inclou aquelles manifestacions físiques i corporals derivades de la tensió; els altres dos són de tipus cognitiu, un dirigit a la preocupació sobre les possibles conseqüències negatives associades a un baix rendiment, i l'altre cap a la desconcentració sobre els elements claus de la tasca que s'està desenvolupant.

El nostre estudi fa servir un qüestionari d'ansietat que procedeix de l'adaptació a l'espanyol de Ramis, Torregrosa, Viladrich, i Cruz (2010), de l'Escala d'Ansietat Competitiva (SAS-2). En ell es valoren 3 factors: Ansietat somàtica, preocupació i desconcentració. El qüestionari consta de 15 ítems (5 de somàtics, 5 de preocupació i 5 de desconcentració), la seva valoració es realitza a través d'una escala Likert de quatre punts que va des de 1 (gens) a 4 (molt) en relació al grau d'acord amb una afirmació. Tota l'escala parteix d'una arrel: "*En la meva activitat castellera...*" Un exemple d'ítem de la subescala somàtica és: ... *sento un nus a l'estómac*; un exemple d'ítem de la subescala de preocupació és: ...*em preocupa no pujar al castell tant bé com podria*; un exemple d'ítem de la subescala de desconcentració és: ...*em costa concentrar-me amb el que em diu el cap de colla*.

3.1.2.4 Escala d'autoestima

Procedeix de la versió original del Washington Self-description Questionnaire de Smoll, Smith, Barnett, and Everett (1993), i mesura en termes generals l'autoestima de la persona.

Consta de 14 ítems i la seva valoració es realitza a través d'una escala Likert de quatre punts que va des de 1 (gens) a 4 (molt). Tota l'escala parteix d'una arrel: "*En quin grau et descriu...*" Un exemple d'ítem és:*M'agrada ser com sóc.*

3.1.3 Traducció i adaptació dels qüestionaris

Per realitzar aquest procés s'han seguit dos procediments, d'una banda s'ha realitzat una traducció del castellà al català i d'altra banda s'han adaptat aquests instruments al llenguatge que utilitzen les nenes i nens que practiquen castells. Tenint en compte que la valoració de les variables psicològiques requereix una informació directa de les persones que la practiquen, busquem amb aquesta adaptació garantir els diferents matisos de l'entorn, idioma, cultura i activitat. En aquesta línia els estudis de Muñiz i Hambleton (2000) i Viladrich (2011), assenyalen que quan es donen entorns similars que comparteixen cultura, s'aconsella fer una adaptació dels qüestionaris en lloc de crear uns nous.

El procediment de recollida de dades comença a partir de l'adaptació lingüística al català de totes les escales a utilitzar, on els passos a seguir són: a) traducció del castellà al català i adaptació al llenguatge específic casteller; b) conciliació de la traducció i l'adaptació; c) entrevistes grupals per comprovar l'adequació; d) revisió del qüestionari pilot per incloure les modificacions obtingudes de les entrevistes grupals; i e) revisió ortogràfica i sintàctica.

En aquest procés ha intervingut un grup humà compost per dos psicòlegs i una psicòloga de l'esport, una psicòmetra i un representant de la CCCC, per facilitar la correcta utilització dels conceptes des dels àmbits psicomètrics, psicològics i de l'activitat casteller.

La validació psicomètrica d'aquests nous qüestionaris queda pendent a la finalització de l'estudi base i al corresponent anàlisi estadístic. Pel fet que es passen qüestionaris a un 50% de la població a la qual es dirigeix l'estudi, s'entén que quedarà confirmada la validesa de l'adaptació lingüística si les dades són concloents.

3.1.4 Administració dels qüestionaris.

Es sol·licita la col·laboració de les colles mitjançant una carta enviada als seus representants a través de la CCCC i posteriorment s'acorda amb elles el dia i l'hora

per a la recollida de dades. L'aplicació de qüestionaris es realitza mitja hora abans de començar l'assaig, amb la finalitat de no molestar durant la sessió de treball amb els joves. El fet d'aplicar les proves en el seu local d'assaig ajuda a la comoditat per part dels participants.

Posteriorment es reuneix al grup de nenes i nens amb dos investigadors en una sala aïllada de la resta de practicants castellers, la qual es considera adequada a les necessitats de recollida de dades.

Per començar, se'ls explica l'objectiu general de l'estudi emfatitzant en dos aspectes, d'una banda, la importància de l'opinió dels joves a partir de les seves percepcions del món casteller i per una altra, la confidencialitat en el tracte de la informació recollida. La durada de l'obtenció de dades a través de les escales s'estima en uns 10 minuts de mitjana, malgrat això no s'estableix un temps límit per respondre. Durant les proves, els administradors poden aclarir tot tipus de dubtes en la comprensió d'algun ítem. Complimentat el quadernet, els investigadors repassen les respostes al costat de cada participant amb la finalitat d'evitar ítems no contestats.

3.1.5 Tractament de la informació

Les tècniques utilitzades per analitzar les dades obtingudes mitjançant els qüestionaris són: descriptives, d'anàlisi de fiabilitat de les escales (coeficient alfa de Cronbach); d'anàlisi factorial independent de components principals (ACP) per a cada escala; i finalment, d'anàlisi de correlació (Pearson) entre les escales de l'estudi.

Per a la part estadística es va utilitzar el programa d'anàlisi estadístic SPSS 19.0.

Cal senyalar que no es van registrar preguntes sense contestar o doblement contestades.

3.2 Resultats obtinguts dels qüestionaris

En aquest apartat de resultats es presenten per una banda la distribució dels participants i de les colles, per una altra, la descripció general dels resultats de les variables psicològiques analitzades, i per finalitzar senyalarem les relacions entre elles.

3.2.1 Distribució de les colles participants

En aquesta investigació han participat un total de 29 colles de tota Catalunya, que correspon al 48% de les colles existents en el moment de la realització de l'estudi. L'aportació de nenes i nens a l'estudi oscil·la entre els 2 i 9 participants (veure Figura 1).

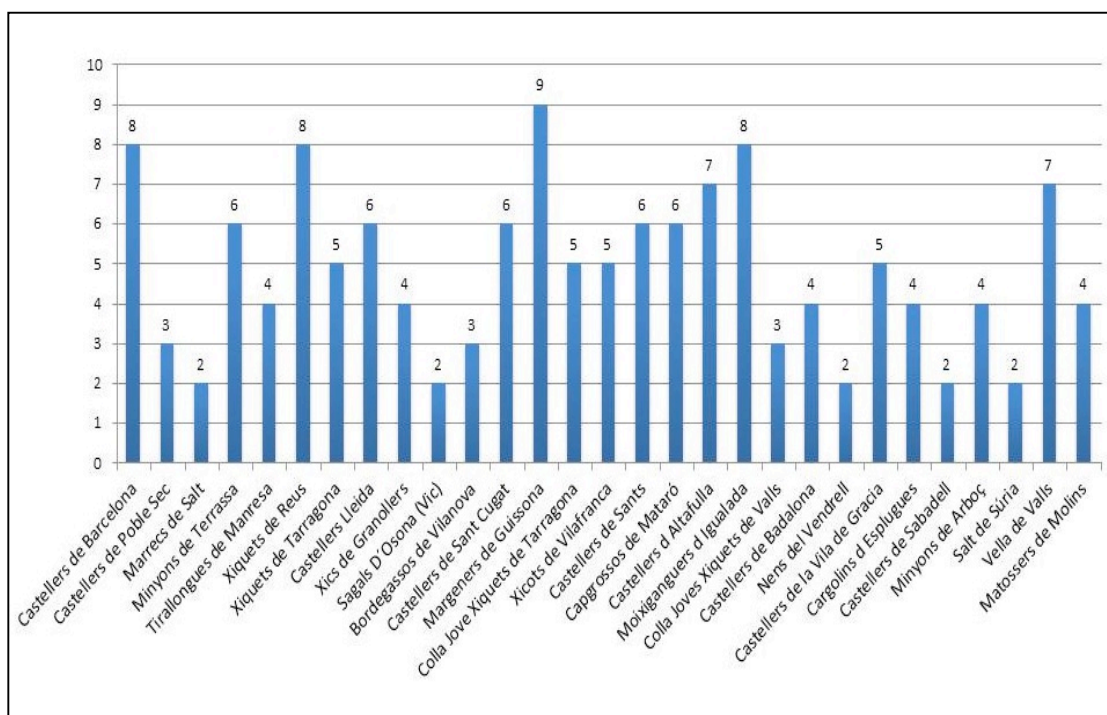

Figura 1. Distribució de les nenes i nens participants en cada colla.

3.2.2 Distribució per gènere

Dins d'aquest apartat, s'han calculat els percentatges de nenes i nens que hi ha en total, trobant un número de 113 noies equivalent al 80,7% i de 27 nois equivalent al 19,3% (veure Figura 2).

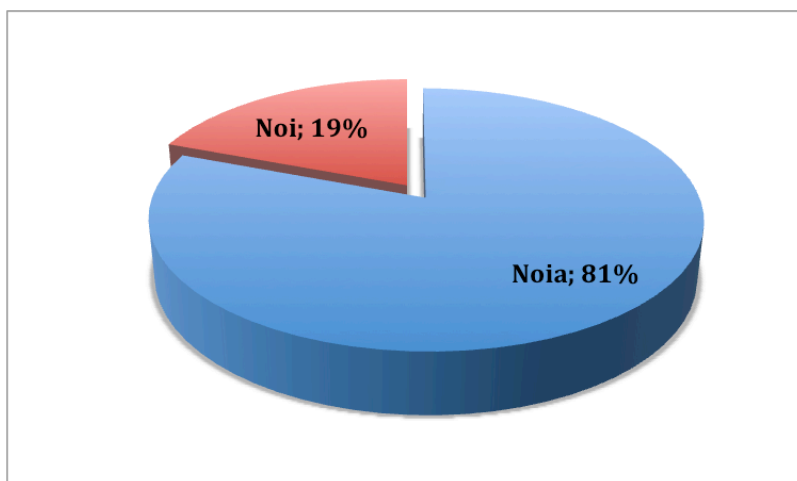

Figura 2. Percentatge de participació segons el gènere

3.2.3 Distribució per posició de Pom de dalt

S'han calculat diverses situacions per al Pom de Dalt. En primer lloc, en quina posició es troben els nanos actualment (veure Figura 3). En segon lloc, quina és la posició més freqüentada (veure Figura 4); i per últim, quines són les diferents posicions per les que han arribat a passar en la seva trajectòria castellera (veure Figura 5).

3.2.3.1 Per posició actual del Pom de Dalt

Les posicions actuals de les nenes i nens són la de dossos amb 133 participants (95%), a continuació la d'enxaneta amb un total de 5 nenes (3,6%), i per últim la d'acotxador amb 2 nenes (1,4%).

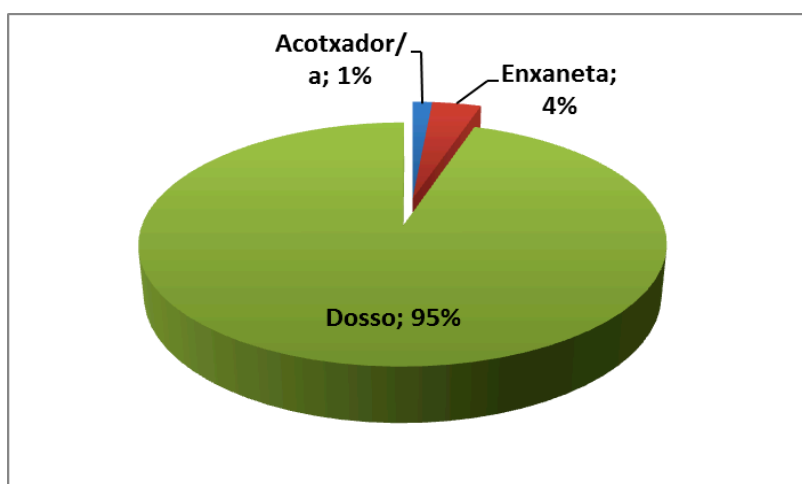

Figura 3. Percentatge de la posició actual

3.2.3.2 Per posició més freqüentada

La quantitat total de noies que van practicar la posició d'enxaneta van ser 81, que correspon al 57,9%, la de dossos amb un total de 76 nenes que equival al percentatge de 54,3%, i la d'acotxador 135 equivalent al 96,4%. A més a més és possible dir que 59 d'elles mai han passat per la posició d'enxaneta, 5 mai per la d'acotxador i 64 mai per la de dossos (veure Figura 4).

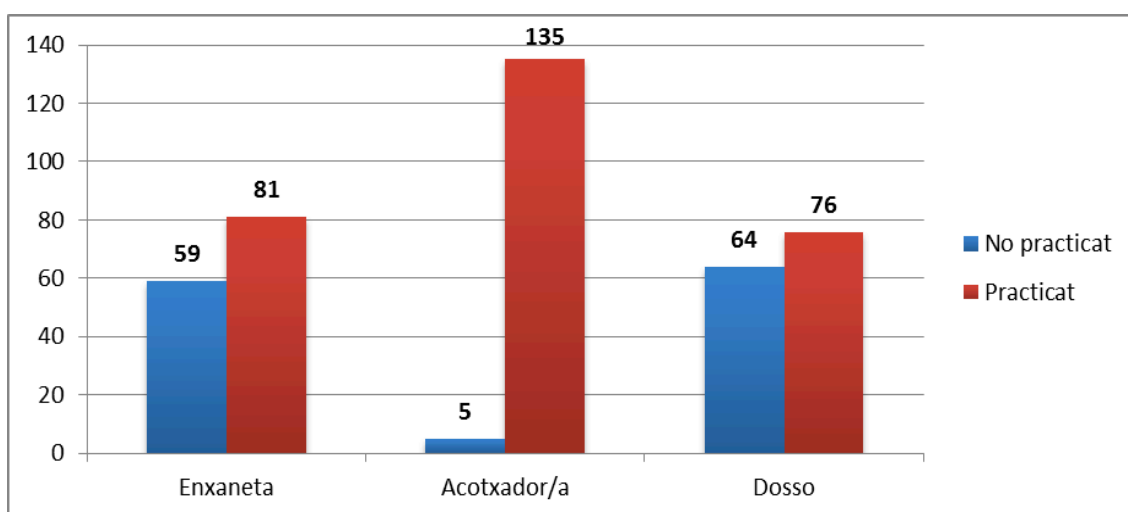

Figura 4. Índex de participació al Pom de Dalt

3.2.3.3 Per freqüència de posicions practicades

En relació a la pregunta de: *per quines posicions has passat?* Segons els resultats (Figura 4), 61 nenes han arribat a practicar totes les posicions (43,6%), per una altre banda, les posicions d'enxaneta i dossos només 3 l'han fet (2,1%), la d'enxaneta i acotxador l'han practicat 17 nenes (12,1%), la de dossos i acotxador un total de 10 (7,1%), de només dossos solament 2 (1,4%), i de només acotxador 47 nenes (33,6%). Al cap i a la fi, la posició de només enxaneta no s'ha considerat, ja que és un grup d'edat de nenes que correspon a la població de la fase 2 de aquest estudi (veure Figura 5).

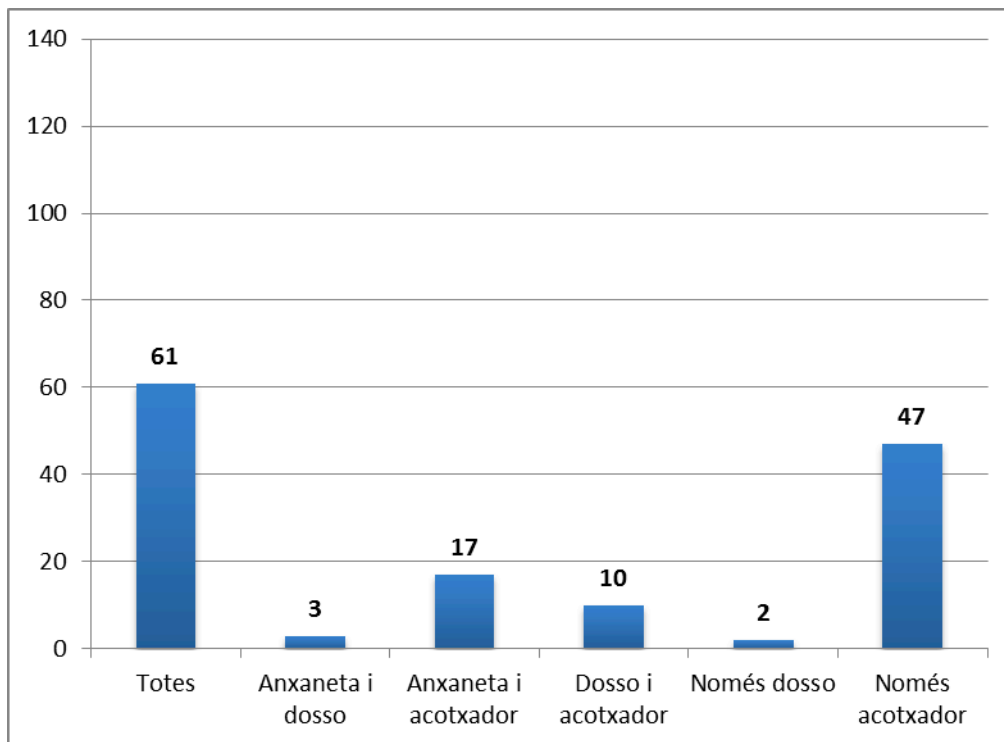

Figura 5. Índex de participació a les diferents posicions al Pom de Dalt

3.2.4 Resultats de les variables psicològiques

A continuació es presentaran els resultats de les variables psicològiques que s'han obtingut mitjançant l'avaluació de les escales de: (1) Diversió, de Sousa et al. (2007); (2) Satisfacció de les necessitats bàsiques, de Alcaraz (2010) i de Balaguer et al. (2008); (3) Ansietat, de Ramis et al. (2010); (4) Escala d'autoestima de Smoll et al. (1993).

3.2.4.1 La diversió

La variable diversió mostra els índexs més alts de resposta en comparació amb la resta de variables de tot l'estudi. Les participants van puntuar amb un valor de mig de 4,72, pel que si considerem que el valor màxim de resposta és de 5 podem concloure que les nenes s'ho passen molt bé fent castells.

Quan es comparen aquests resultats amb d'altres estudis realitzats en el món de l'esport (veure figura 6) es pot veure que la percepció de la diversió en l'activitat castellera és tant o més alta que la percebuda per altres nens en esports com el bàsquet, el futbol, l'handbol, o el voleibol (García, Sánchez, Leo, Sánchez, y Amado, 2012; García-Mas et al. 2010; Sousa et al. 2007; Torregrosa, Viladrich, Ramis, Azócar, Latinjak, y Cruz, 2011).

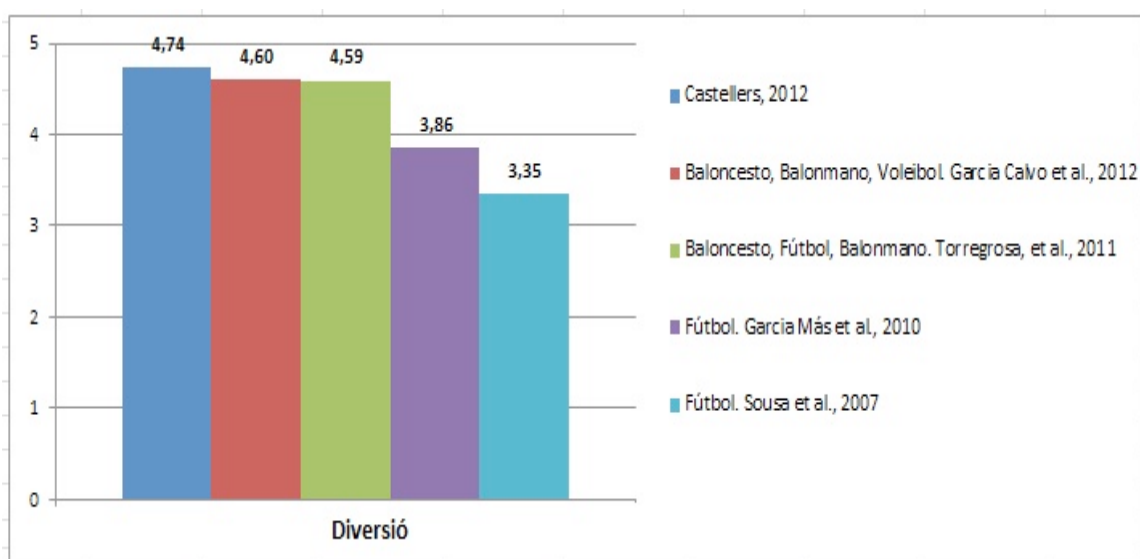

Figura 6. Comparació dels resultats de diversió en diferents estudis dins de la iniciació esportiva

3.2.4.2 L'autonomia, la competència i la relació

La satisfacció de les necessitats psicològiques bàsiques es mesura, com ja hem esmentat anteriorment, a partir d'aquestes tres escales.

Els resultats trobats en l'escala d'autonomia indiquen que les nenes tenen una mitjana de resposta de 3,17, que ho situa en el rang central de resposta. Cal destacar que l'autonomia valorada per l'escala considera diferents situacions en les quals la participant pot prendre decisions. En aquelles decisions de tipus tècnic l'autonomia és baixa ja que és el cap de colla el responsable de definir com es fan les coses, tot i que s'obtenen valors més elevats quan es valora l'autonomia de la canalla a l'hora de participar voluntàriament en l'activitat castellerà.

En relació a la variable de competència els valors de resposta obtinguts són iguals als de la variable relació, obtenint una mitjana de 4,28 (sobre una escala de 5), per la qual cosa podem dir que les nenes i nens castellers mostren uns nivells alts de competència el que demostra una percepció positiva en el desenvolupament de les seves tasques tècniques dins del seu rol. Respecte a la relació amb el seu entorn, les joves perceben que els seus caps de colla, els companys i en general tot el món casteller les recolza i valora favorablement (Veure Figura 7).

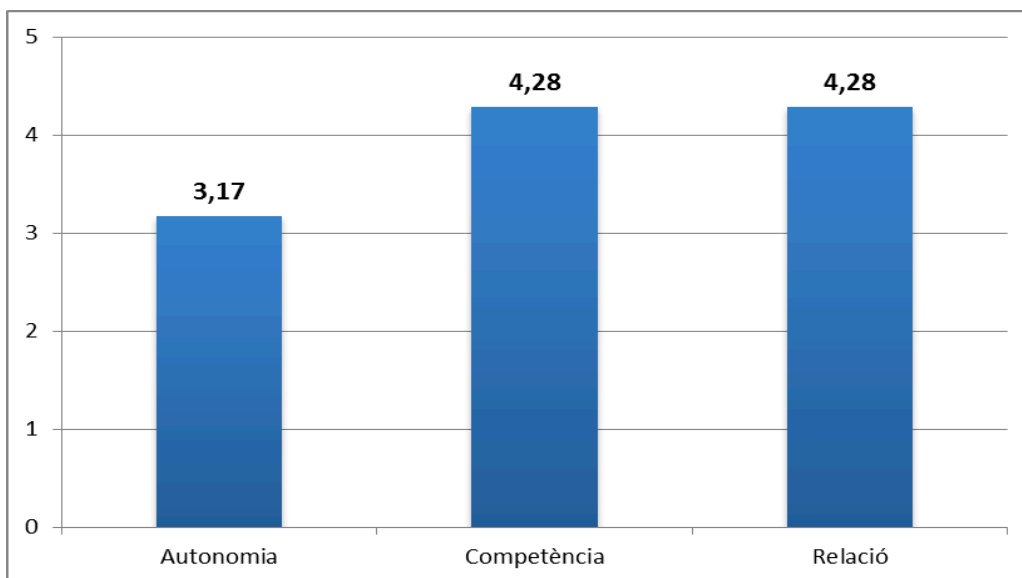

Figura 7. Resultats de les escales de satisfacció de les necessitats bàsiques

3.2.4.3 L'ansietat

L'ansietat es mesura, com hem dit anteriorment, a partir de tres subescales: somàtica, preocupació i desconcentració.

Els resultats trobats en la subescala d'ansietat somàtica indiquen que les nenes tenen una mitjana de resposta de 2,11, que ho situa per sota del rang central de resposta. Això vol dir que les participants en el moment de fer el castell perceben de manera moderada l'ansietat en el seu cos com per exemple sentir un nus a l'estomac, rigidesa muscular, el fort batec del cor, etc. (veure Figura 8).

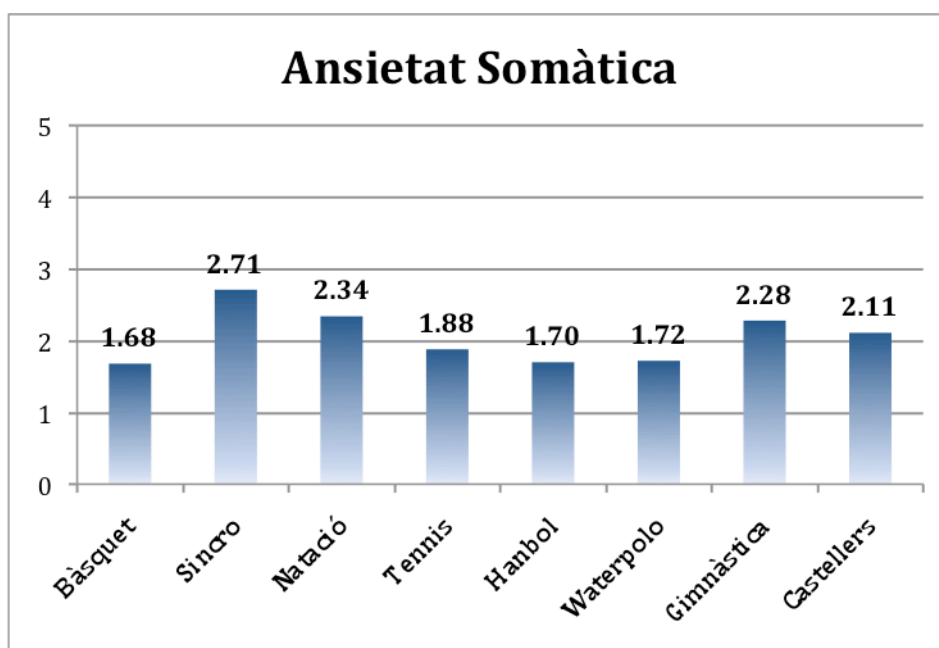

Figura 8. Comparació de l'escala de l'ansietat somàtica entre diferents esports

A la subescala de preocupació s'ha trobat una mitjana de resposta de 2,36, que resulta ser el valor més alt d'ansietat de totes les tres subescales de l'ansietat (veure Figura 9). Aquest valor de preocupació no és prou elevat com per dir que les nenes i nens es preocupen per sobre d'un llinard que pugui distorsionar l'execució en la tasca a desenvolupar, no obstant s'haurien de considerar quins elements porten a les noies a aquests nivells de preocupació (e.g., davant de les errades).

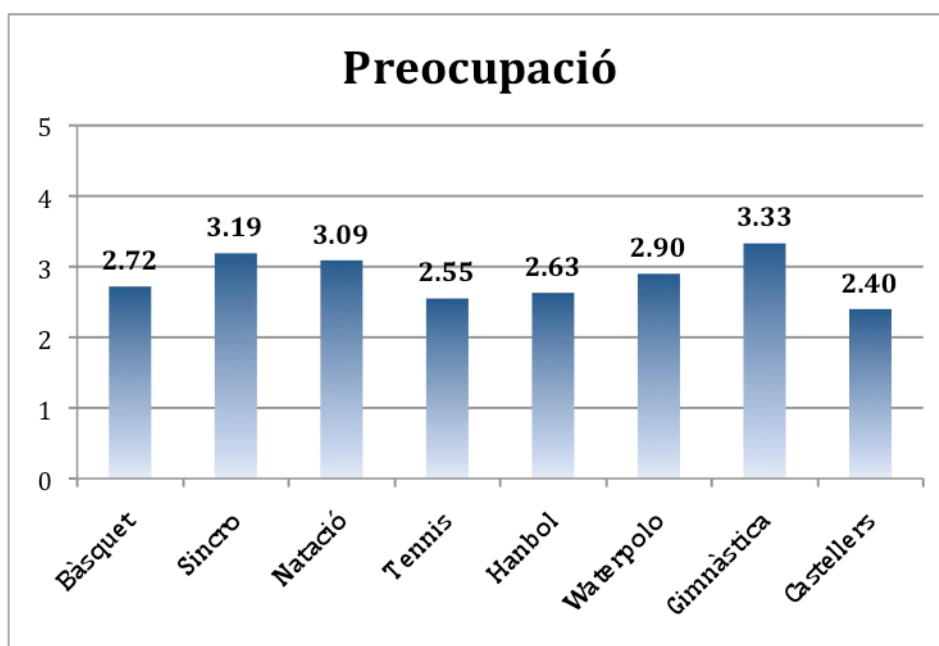

Figura 9. Comparació de l'escala de preocupació entre diferents esports

La mitjana de resposta de la subescala de desconcentració és de 1,43; la situa com el valor més baix d'ansietat de totes les tres subescales de l'ansietat. Això vol dir que en general les nenes es mantenen atentes a les indicacions i a la informació rellevant del castell (veure Figura 10).

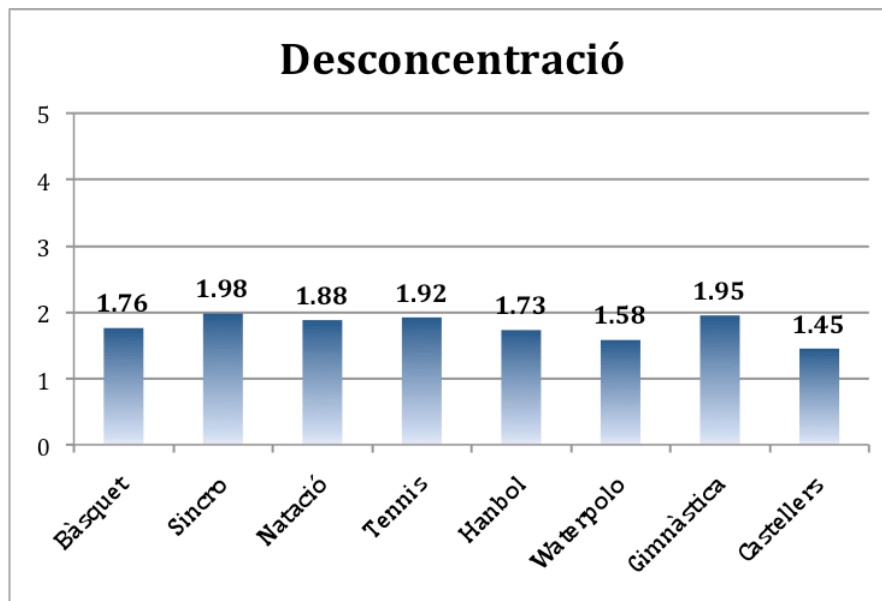

Figura 10. Comparació de l'escala de desconcentració entre diferents esports

Quan es comparen aquests valors de resposta amb resultats obtinguts de diferents esports practicats per nens (Ramis, Torregrosa, i Cruz, 2013) es pot veure que la percepció de l'ansietat somàtica en l'activitat castellera obté valors similars a la mitjana dels obtinguts en esports tals com bàsquet, futbol, handbol, o gimnàstica (veure Figura 8).

Al comparar els resultats amb les altres dues subescales d'ansietat, aquest estudi senyala que tant la subescala de preocupació com la de desconcentració presenten els índexs més baixos de totes les activitats avaluades.

3.2.4.4 L'autoestima

Aquesta variable mostra valors de resposta alts amb una mitjana de 45,7; el que les ubica (veure Figura 11) en el índex propers al màxim possible de l'escala d'autoestima, per tant, podem dir que la percepció que tenen les nenes respecte a la seva imatge personal és positiva i l'opinió que tenen de si mateixes les fa sentir-se còmodes amb el que són actualment.

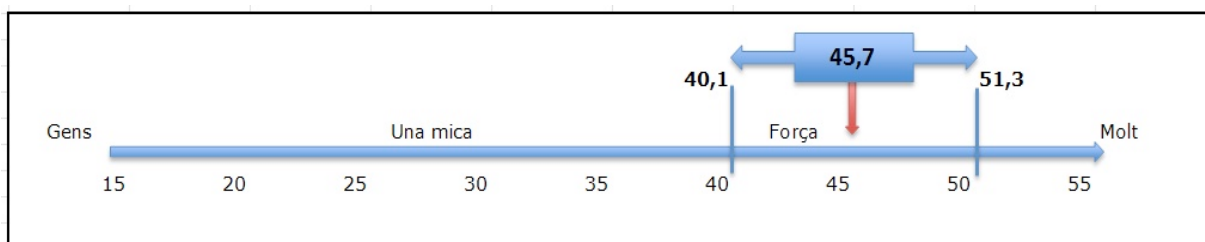

Figura 11. Mitjana de resposta en relació a l'autoestima.

4. Avaluació de les experiències de les nenes i nens castellers del pom de dalt

En aquest apartat s'han explorat les experiències que les nenes i nens viuen dins d'una colla quan practiquen les figures del pom de dalt.

4.1 Metodologia de treball

4.1.1 Participants

A l'estudi han participat 27 nenes i nens que practicaven posicions del pom de dalt, que portaven divuit mesos d'experiència castellerà i que pujaven a plaça. Les seves edats estaven entre 4 i 9 anys i tots ells pertanyien a 27 colles castelleres. Els criteris utilitzats per la selecció de colles va ser el mateix que el descrit anteriorment (3.1.1). El llistat final de colles participants va ser el següent:

Castellers de Barcelona	Tirallongues de Manresa	Salats de Súria
Minyons de Terrassa	Castellers de la Vila de Gràcia	Colla Jove Xiquets de Valls
Sagals de d'Osona	Moixiganguers d'Igualada	Castellers de Poble Sec
Castellers de Lleida	Castellers de Badalona	Castellers de Sants
Castellers d'Altafulla	Xics de Granollers	Colla Joves Xiquets de Tarragona
Xicots de Vilafranca	Castellers d'Esplugues	Castellers de Sant Cugat
Bordegassos de Vilanova	Xiquets de Reus	Castellers de Sabadell
Capgrossos de Mataró	Nens del Vendrell	Marrecs de Salt
Minyons de l'Arboç	Margeners de Guissona	Xiquets de Tarragona

Els participants eren escollits per les colles i es coordinava la trobada amb el representat de la CCCC (responsable de l'estudi) per poder realitzar l'entrevista.

4.1.2 Entrevistes

La recollida de la informació es va realitzar mitjançant una entrevista semiestructurada que va incloure els diferents aspectes de la vida castellerà. El període en el qual es van portar a terme va ser entre el març de 2011 i febrer del 2012.

4.1.2.1 Procediment

El procediment general consistia en una primera pressa de contacte, que s'havia establert un dia d'assaig, amb el representant legal juntament amb la entrevistada o l'entrevistat, el coordinador de les colles castelleres i els dos investigadors. Posteriorment el coordinador explicava els objectius del projecte i la gestió de la informació que s'anava a recollir, emfatitzant en el tractament confidencial de les dades; finalment es feia signar un document d'acord amb la participació en l'estudi (veure annex 7.2).

A continuació, els investigadors es quedaven amb la nena o el nen en una sala on no hi hagués cap tipus d'interrupció, i es procedia a la gravació de l'entrevista mitjançant una gravadora de veu.

4.1.2.2 Guió

S'utilitzava un guió que recollia diferents dades de la participant, per una banda aquelles dades d'identificació personal, per un altre les característiques de l'entorn de la nena i de la seva colla. Per últim, el guió va incloure temes vinculats a les variables psicològiques de diversió, autonomia, competència, relació i ansietat (veure annex 7.3).

4.1.3 Tractament de la informació

Es van realitzar un total de 40 entrevistes de les quals es van seleccionar 27, una per colla (N=27); això va ser així pel fet de que vam tenir més d'una entrevista per colla, i a llavors la tècnica per definir quina nena o nen era el representant de la seva colla en l'estudi va ser l'atzar. Cal recordar que les colles van escollir quines nenes i nens eren els entrevistats pels investigadors.

Cada entrevista gravada va ser transcrita en format de text, donant origen a uns 540 minuts de conversa. Posteriorment es va analitzar la informació mitjançant el software Atlas.ti 7, software especialitzat en el tractament de dades i anàlisis qualitatiu a partir de la creació d'una unitat hermenèutica que recollia les principals impressions de la canalla castellera.

Amb l'objectiu de donar validesa als resultats es va realitzar un anàlisis de les dades de tipus deductiu, és a dir, es van anar a cercar en el discurs de la canalla entrevistada cada una de les variables psicològiques que prèviament s'havien destacat com a rellevants per al seu benestar psicològic; a més es va partir d'un procés de

triangulació, que és quan els tres investigadors analitzen separatament les entrevistes i arriben a les mateixes conclusions, aspecte que dóna fiabilitat a les interpretacions.

4.2 Resultats obtinguts en les entrevistes

Al següent apartat es descriuen les situacions que comenten les nenes i nens que practiquen castells. Amb la finalitat de mostrar la informació d'una manera més comprensible s'han separat les dades en quatre blocs generals. En el primer apartat s'exposen les variables i situacions que són part del procés d'iniciació en una colla; en el segon apartat s'expliquen les experiències vinculades als moments d'assaig amb la colla; en el tercer repassem les situacions viscudes el dia d'actuació, i per últim, en el quart bloc es realitza una exploració més profunda de les variables psicològiques que es presenten al ser part d'aquesta activitat.

4.2.1 Iniciació al món casteller

L'inici en la pràctica castellera està marcat per dos grans eixos que porten a les nenes i nens a incorporar-se al món casteller. Per una banda, existeix un vincle amb persones claus que influeixen en el procés d'iniciació; en aquest cas, s'observa que pares, germans, i altres familiars (qui són moltes vegades part de colles castelleres) decideixen invitar-los a participar d'aquesta activitat; així també, existeixen altres agents que suggereixen la possibilitat d'incorporar-se a la colla. Aquests determinants poden ser amics de la canalla o altres adults (moltes vegades amics dels pares) que ja són castellers.

“Com vas començar a fer castells, per què vas començar a fer castells?”

No ho sé, el papa els feia, a mi m'hi portaven i un dia m'ho van, vaig voler fer-ho i em va agradar.”

Per altre banda, existeixen situacions que provoquen l'interès de les nenes i nens per formar part de la colla. Aquestes situacions no sempre van associades al reforç extern d'algun agent de la colla, sinó més aviat van lligades a un interès personal (autònom) per realitzar aquesta activitat (e.g., veure una actuació a la plaça; veure un assaig).

“Explica'm per què vas començar a fer castells, com vas començar?”

Ja de petita m' ha agradaven molt les aventures i m' agradava molt pujar als llocs i llavors volia, veia el castells quan feien castells aquí a [poble de la colla] i era festa Major, diada castellera i jo anava i llavors ho veia i això i m' agradava molt però aleshores un dia em van donar un paper que era a partir dels cinc anys i jo en tenia quatre i aviat en feia cinc, i un dimarts vaig anar a provar perquè ja tenia 5 anys.”

4.2.2 Moments d'Assaig

L'assaig permet a la canalla interactuar amb altres persones de diferents edats, fet que augmenta la varietat de les seves relacions interpersonals, no obstant, i com és d'esperar, la seva major vinculació és amb altres nenes i nens. Aquesta relació s'estableix principalment a partir dels jocs que realitzen mentre estan amb la colla. Aquesta activitat permet establir forts lligas d'amistat i companyerisme, que es veu reflectit en una preocupació en què tots els companys tinguin la possibilitat de pujar als castells. Per tant, una cosa que els hi agrada més dels assajos que de les actuacions és l'oportunitat que se'ls hi ofereix als nens menys competents de pujar castells i així anar adquirint les habilitats necessàries per pujar a plaça.

“A llavors i a tu t'agraden més els assajos perquè hi ha menys probabilitat de que puguis caure?”

No, per que pugui pujar la gent i provar coses, perquè sinó només pugen els que ho fan bé, i si no ho proven els que ho fan xip xap, a llavors no aconseguen fer-ho bé.”

En algunes ocasions, alguns d'ells manifesten preferència per l'assaig ja que poden pujar més vegades que a les actuacions.

Tota la canalla entrevistada explica que durant els assajos s'ho passen molt bé, ja que és un moment en què tenen moltes estones per poder jugar i relacionar-se entre ells, i tant és així, que en algunes ocasions inclòs comenten que prefereixen seguir jugant que pujar al castell quan els criden.

“Que m'estic divertint molt i que no hi vull anar però hi tinc que anar I per què no vols anar?”

Perquè m'estic divertint molt (...) em diverteixo una mica més jugant i tot.”

Durant l'activitat lúdica pròpia dels assajos, a més es presenten situacions a l'entorn de la colla (principalment el cap de colla, la cap de canalla i les mares) on es

preocupen de regular els comportaments dels nens amb la finalitat de mantenir l'equilibri necessari para la pràctica castellera, aquest control inclou moltes vegades càstigs que no agraden als nens ja que han de quedar-se seguts en llocs assignats sense moure's durant un determinat període de temps.

"Què passa quan feu xivarri? Què us diuen els grans?

Ens castiguen

I com us castiguen?

Ens fan seure una estona a un lloc i quan ens criden ja està."

Malgrat això ells mateixos són conscients de que el seu comportament en aquestes ocasions no és l'adequat i que interfereix en el bon funcionament de l'assaig.

"Hi ha alguna vegada que us hagin de renyar en serio?

Alguna vegada

Si? I si passa això per què és?

Perquè ens portem molt malament"

Realitzar castells implica pujar, baixar i en ocasions caure, és a dir, desenvolupar habilitats tècniques que responen a les demandes de cada moment i situació que exigeix la pràctica castellera. En aquest sentit, la canalla destaca que aquest espai és el lloc d'aprenentatge d'aquestes habilitats que són claus per integrar-se al procés de treball de la colla. De vegades, comenten que l'aprendre a caure és una de les habilitats per avançar en la seva pràctica, ja que els hi dona seguretat per progressar en l'activitat castellera i posteriorment atrevir-se a fer castells de més dificultat.

"Jo sé què pots fer quan caus... la boleta!"

...

"Al principi d'aquest mes, els divendres o dimarts no volia pujar, perquè encara em venia massa la por, i encara estava aprenent a treure la por, a caure."

Per altre banda, la canalla menciona que la colla i l'ambient casteller es preocupa per la seva seguretat en un sentit general, en els seus discursos apareixen paraules com faixes, cascós, xarxes, castells petits o parts de castells.

"Què t'agrada més del teu cap de colla?

Que quan està malament [el castell] diu 'a baix'."

...

"Abans de pujar-lo [el castell] agafem el casc i anem cap allà."

Independentment que s'ho passen bé assajant, sovint manifesten cansament degut als horaris en què es junta la colla i això provoca que no vulguin pujar als castells sobre tot als d'última hora.

“ I quan no vols pujar per què és?

Perquè estic cansat.”

4.2.3 Dia d'Actuació

La majoria dels nens relaten que el dia de l'actuació no manifesten un estat d'ansietat previ a la arribada a plaça.

En la ubicació que tenen a plaça sempre hi ha un lloc per a que la canalla pugui jugar i preparar-se per l'actuació. En aquest sentit els caps de canalla organitzen escalfaments, petis assajos de castells, i varietats de jocs per tenir-los contents i distrets.

“Quan arribeu a la plaça què feu fins que no pugeu al castell?

Pues primer estem escalfant, fem jocs, pues perquè no ens avorrim, i de vegades fem estructures petites per practicar passos i a llavors quan fem els castells estem mirant tots i intentem que vagi tot bé.”

El lloc que té la colla per l'espera mentre comença a fer-se el castell, és un espai on es dóna l'ocasió per interactuar i ajudar-se entre els companys (e.g., enfaixar-se entre ells, posar-se el casc). Així mateix, en aquest espai la cap de canalla organitza els nens que ja estan assignats per pujar fins que el cap de colla crida al nen en qüestió. En alguns casos les nenes i nens tenen una preferència més definida per alguns tipus de castells que per altres.

“En un tres per sota, saps lo que és xuli? Perquè no

tinc que fer res al tres per sota, ells van pujant i jo ja estic acotxat!”

Durant les actuacions la canalla és conscient de l'existència dels serveis sanitaris per socorre'ls en cas de que es produeixin caigudes en les que puguin prendre mal, i així mateix saben que l'entorn de la colla (e.g., pinya, famílies, amics, públic), està disposat a ajudar-los en cas d'emergència.

“I tu, quan el castell cau què és el que passa allà al voltant?

pues que la pinya no es pot moure i el cap de colla va cap als nens a mirar què els ha passat i si els ha passat alguna cosa pues que ens agafa, ens

estira i ens porta a un banc o a la ambulància.”

Hi ha altres situacions associades a l'actuació però que es descriuen amb deteniment a l'apartat de variables psicològiques.

4.2.4 Variables psicològiques

En aquest apartat es consideren aquelles variables que són d'interès per a conèixer la percepció que tenen les nenes i nens durant les actuacions i assajos.

És conegut que els castells són una pràctica de risc, per aquesta raó és important explorar les vivències i valoracions que la canalla fa de tot el relacionat amb la seva activitat. Per tant, les variables psicològiques són una font d'informació que permet conèixer el nivell de benestar emocional de les nenes i nens castellers.

4.2.4.1 Diversió

Com ja hem mencionat, el joc és una activitat clau durant la pràctica dels castells. En aquestes situacions la canalla es diverteix al màxim, tant als assajos com a les actuacions. Per altra banda al parlar estrictament del rol de la canalla en el pom de dalt, és possible percebre que gaudeixen molt quan executen cada actuació. La gran majoria senten una motivació intrínseca pel sol fet de pujar i baixar dels castells, fet que es veu reflectit en comentaris com:

*“Perquè després ens posem molt contentes perquè sempre
que nosaltres volem baixar i ell diu amunt,
després ho carreguem i ho descarreguem i ho celebrem.”*

4.2.4.2 Motivació : Autonomia, competència i relació

La autonomia és una variable psicològica que ressalta més per la seva absència que pel seu excés. Molts nens i nenes senyalen que no poden triar quins castells executarà la colla, situació esperable considerant l'edat de la canalla.

No obstant, hi ha dues situacions durant les quals la presa de decisions autònoma es presenta amb claredat. La primera d'elles es refereix a la decisió personal de voler practicar castells, a la motivació per voler formar part de la colla. En aquest sentit, la majoria de nenes i nens castellers expressen amb total claredat que no estan allí per

pressions externes, sinó més aviat perquè hi ha un interès propi i real per formar part d'aquest món.

“I com és que et vas apuntar a fer castells?”

Perquè una amiga meva feia castells i jo els hi demanava als meus pares però no em van deixar perquè es pensaven que eren perillosos però al final de tant demana'ls-hi al final em van deixar.”

L'altre situació en la que la canalla té autonomia per prendre decisions és quan en algun moment decideixen que no volen pujar a algun dels castells. En general, aquesta decisió pot estar justificada per moments de por o cansament, però sigui quin sigui el motiu d'aquesta decisió, el més important és que senten que poden fer-ho, i el que és encara més rellevant és que tot i que en un primer moment les persones de la colla intenten convèncer la canalla perquè pugin, gairebé sempre acaben acceptant la seva decisió.

“...i si tu diguessis que no vols pujar, que creus que passaria?”

Bueno primer insistirien i després si no ho poden fer, que pugés un altre nen.”

El fet de que puguin prendre aquest tipus de decisions repercuteix en un grau elevat de benestar, ja que saben que no se'ls obligarà a realitzar res que ells no vulguin fer i que en qualsevol circumstància poden emprar aquest dret:

“De vegades quan veig que el castell no està gaire bé,estic a mig castell i al que estigui a baix li dic no puc més, perquè el castell es mou, i fa baixar tot el castell per si cau.”

La competència s'aprecia en els comentaris que fa la canalla en relació al nivell de control y eficàcia que tenen al pujar i baixar del castell. Per una part, la gran majoria es senten posseïdors d'unes habilitats tècniques que han après i que utilitzen habitualment durant els assajos i les actuacions. No obstant, hi ha ocasions en què aquestes competències tècniques no estan igual de desenvolupades que les competències psicològiques. En aquests casos la por i l'ansietat fan que prenguin decisions de no voler pujar, o pujar però amb menys confiança de l'habitual. En tots aquests casos, l'entorn proporcionat per la colla és clau ja que són ells qui donen el feedback a la canalla de com porten a terme les tasques que la colla els hi encomana.

“Hi ha algú que et diu com ho fas de bé?”

*A vegades em diuen 'això ho has fet molt bé, continua fent-ho així',
o em diuen 'això ho has de millorar' o coses així."*

La relació és la última de les tres necessitats psicològiques bàsiques que queda per comentar. Els resultats denoten que la necessitat de relació es satisfà àmpliament dins de la colla. Durant la pràctica castellera els infants sempre estan en contacte amb altres persones que faciliten la integració al grup. Principalment, la comunicació directa és amb persones de la seva mateixa franja d'edat, no obstant no només es relacionen amb ells, en tot moment reben ajudes i recolzament d'altres membres de la colla com són els caps de canalla o el cap de colla.

"Com és ell [cap de colla] com a persona?"

És molt bo i molt amable i generós

Per que, quines coses fa?

Pues si alguna cosa no et surt pues t'ajuda

i t'ensenya i t' ho explica i tot això."

Una altra forma en la que s'aprecia el nivell de relació a l'interior de les colles és quan algú no és escollit per pujar al castell. Tot i que la majoria d'ells sempre volen pujar, entenen que hi ha moments en els quals els seus companys també han de ser cridats per pujar, per tal de que tots puguin tenir l'experiència de participar en l'actuació.

T'ha passat alguna vegada que no diguin el teu nom? Que diguin el nom d'un altre i a tu no et diguin el teu nom?

Si, a vegades perquè tota la canalla té que participar.

A més i si els seus companys ho fan bé, s'alegren tant com si haguessin pujat ells.

Quan no diuen el teu nom i vas a la plaça i no puges, com et sents?

Estic molt contenta perquè sé que el castell es descarrega i quan el descarreguen si és molt difícil aquell castell em fico molt contenta.

En ocasions, la motivació és tant alta que inclús no donen importància al fet de caure, el que volen és seguir fent castells i anar millorant i superant reptes.

*"A mi m'agrada que es caigui, però si ho intentem i tot això,
a mi m'agrada intentar-ho, fer coses noves, i això"*

4.2.4.3 Ansietat

De la mateixa manera que succeeix en diverses disciplines esportives, al món casteller l'ansietat és una variable psicològica que es presenta sovint. Aquesta activitat està dotada de característiques associades al risc, com per exemple l'alçada, fet que genera estats d'ansietat, però també s'ha de dir que la pràctica continuada, la repetició i l'experiència fan que cada vegada aquestes sensacions arribin a ser més controlades.

“I això que em deies dels nervis, aquests nervis quan eren?”

Al principi de tot, quan encara no pujava, era molt petita tenia 5 anys, ara ja no, ara que sóc més gran ja estic acostumada i ja no em dóna por”

D'altra banda, la canalla focalitza la seva atenció en aspectes relacionats amb l'execució, que han de seguir per pujar al castell, i així aconsegueix afrontar d'una manera més adaptativa aquestes emocions. Concentrar-se en les habilitats que ja han practicat durant els assajos és una estratègia força emprada pels més menuts a l'hora de pujar al castell per tal d'evitar pensar en la possibilitat de caure, o “fer llenya” com es diu entre els entesos del món casteller.

Amb el temps, els nens i nenes van aprenent a no pensar tant en aquelles situacions anteriors en les quals se'ls hi ha caigut un castell, fet que també propicia a controlar aquestes emocions negatives de les que hem parlat.

I mentres estàs pujant, en què et fixes, en què estàs pendent?

De mirar un punt, mirem un punt perquè en els castells aixecats o en els pilars aixecats, miro un punt perquè sinó miro un punt em fico a plorar perquè no m'agrada pujar roscant i miro un punt i no ploro el castell no es mou tant, i si ploro el castell es mou molt.

4.2.4.4 Autoestima

En totes les entrevistes s'han trobat indicis d'una correcta autoestima, senten que fan les coses bé, que estan contents de la seva execució, que les seves relacions són bones i que ells són dignes de ser estimats pels altres membres de la colla. Tampoc s'han trobat mencions negatives versus elles mateixes quan es produïen situacions menys bones com no ser triades per pujar als castells o ser castigades per una actitud incorrecta. És a dir, podem concloure que des del discurs de la canalla es desprèn que en la majoria del casos el seu autoconcepte és bo.

“Com t'he dit abans sóc una experta en fer pilars,

Ah, deu ni do!

Mira, em ficaria un 9 a castells i un 10 a pilars.”

...

*“Hi ha coses que no pujo, però no m’enfado, penso
que a la següent actuació pujaré i ja està”*

5. Discussió i conclusions

A fi d'elaborar les conclusions s'han considerat els resultats obtinguts tant dels qüestionaris com de les entrevistes els qual denoten que van en la mateixa línia. En aquest sentit la canalla manifesta durant tot l'estudi un nivell molt elevat de diversió, nivells mitjans d'autonomia, i molt alts de competència i bona relació. Pel que es refereix a l'ansietat els nivells mostrats pels participants han estat en nivells mitjos, i s'ha vist que hi ha una autoestima adequada.

D'acord amb la teoria de la autodeterminació, el compliment o la satisfacció de les tres necessitats psicològiques bàsiques que com ja s'ha dit són la *autonomia*, la *competència* i la *relació*, són claus per al correcte desenvolupament de les persones així com de la motivació autodeterminada i del seu benestar.

Diversos estudis relacionats amb l'esport infantil han demostrat la importància de l'entorn (que envolta el nen) per a una correcta experiència esportiva. En aquest sentit, els resultats que aporta aquest informe senyalen que les vivències dels nens i nenes a l'interior de la colla comporten una experiència molt positiva on les figures claus com són el cap de colla, el cap de canalla, els pares i els companys defineixen la qualitat de la pràctica casteller. A més, el fet que els familiars puguin participar en aquesta activitat permet comptar amb el seu recolzament emocional davant de situacions de risc.

Per tant, la necessitat psicològica bàsica de relació és tant forta amb la colla (vincl) que és la que influeix significativament tant en la competència com en la motivació per integrar-se.

Gràcies a la colla i als seus comentaris de recolzament que els nens reben, fa que es sentin competents i que vulguin seguir millorant les seves habilitats. Per un altre banda, la necessitat psicològica bàsica de relació amb la colla també és la que permet que les activitats que no són motivants de manera inherent per elles mateixes (com pot ser pujar a un castell malgrat tinguin por) s'integrin com a valors propis i en ressalti la seva importància. Per aquesta raó la relació permet la interiorització del seu propi rol (com a casteller), és a dir, el sentiment d'integració en un grup és el que els mou a superar situacions difícils i que converteix en propis els objectius de la colla. Això és pot observar, a més a més en la interiorització de l'ansietat associada a un una activitat física de risc, on habitualment la canalla assoleix controlar les seves emocions pel fet de ser una activitat més dirigida i controlada, tan és així que un recent estudi

publicat a la *Revista de Psicologia del Deporte* (Ramis, Torregrosa, Cruz, 2013) ha comparat l'activitat castellera amb esports organitzats (natació sincronitzada, gimnàstica, natació, tennis, waterpolo, handbol i bàsquet), i s'ha vist que no existeixen diferències significatives entre l'activitat castellera i aquests esports. Podríem dir que els nivells d'ansietat corresponen a situacions puntuals que es viuen en determinades ocasions durant l'execució perquè durant la resta de situacions que formen part de l'activitat castellera s'aprecien més moments de diversió que no pas d'altres estats psicològics menys favorables per aquesta pràctica.

Per últim, cal destacar que les variables psicològiques ja descrites mostren d'una o altre manera l'autopercepció que ells tenen de si mateixos en relació al que ells fan dins de la colla així com cap altres aspectes personals.

Es suggereix a la CCCC que es preocupi de cuidar de manera responsable a la canalla per a que els castells compleixen amb la característica de satisfer la demanda d'una activitat formativa. Per tal raó deixem enumerades algunes propostes que permeten facilitar una positiva experiència de formació en les nenes i nens castellers:

- Els caps de canalla haurien de conèixer millor els interessos dels nens amb els que treballen (e.g., a quins castells els hi agrada pujar, què els hi agradaria aprendre durant els assajos).
- Caldria que els caps de colla es preocupessin per comunicar-se d'una manera més adequada (vocabulari i to de veu) quan es dirigeix al pom de dalt fins i tot en moments de pressió.
- Entendre les emocions que viu el nen després d'una caiguda per poder donar el recolzament pertinent.

Per finalitzar i donar continuïtat a aquesta investigació seria recomanable aprofundir en la percepció que tenen tant el cap de canalla com els caps de colla al respecte de la participació de les nenes i nens castellers per complementar les dades obtingudes.

6. Referències

- Acquadro, C., Conway, K., Hareendran, A., i Aaronson, N. (2008). Literature review of methods to translate health-related quality of life questionnaires for use in multinational clinical trials. *Values in Health*, *13*, 509-521.
- Alcaraz, S. (2010). *Optimizando la evaluación de factores motivacionales deportivos: Reducción de instrumentos de medida*. Tesis de Màster no publicada. Barcelona: Universitat Autònoma de Barcelona.
- Andrade, E., Arce, C., i Seane, G. (2002). Adaptación al español del cuestionario. Perfil de los Estados de Ànimo en una muestra de deportistas. *Psicothema*, *14*, 708-713.
- Andrade, E., Lois, G., i Arce, C. (2007). Propiedades psicométricas de la versión española del Inventario de Ansiedad Competitiva CSAI-2R en deportistas. *Psicothema*, *19*, 150-155.
- Balaguer, I., Castillo, I., i Duda, J. (2008). Apoyo a la autonomía, satisfacción de las necesidades, motivación y bienestar en deportistas de competición: un análisis de la teoría de la autodeterminación. *Revista de Psicología del Deporte*, *17*(1), 123-139.
- Bofarull, J. (2007). *L'origen dels Castells. Anàlisi, tècnica i història*. Barcelona: Cossèntania edicions.
- Cruz, J., Boixadós, M., Torregrosa, M., i Mimbreno, J. (1996). ¿Existe un deporte educativo?: Papel de las competiciones deportivas en el proceso de socialización del niño. *Revista de Psicología del Deporte*, *9-10*, 111-132.
- Deci, E.L., i Ryan, R.M. (1985). The support of autonomy and the control of behavior. *Journal of Personality and Social Psychology*, *53*, 1024-1037.
- García-Calvo, T., Sánchez, P., Leo, F., Sánchez, D., i Amado, D. (2012). Anàlisi del grau de diversió e intenció de persistència en joves deportistes desde la perspectiva de la teoria de la autodeterminació. *Revista de Psicología del Deporte*, *21*, 7-13.
- García-Mas, A., Palou, P., Gili, M., Ponseti, X., Borrás, P.A., Vidal, J., Cruz, J., Torregrosa, M., Villamarín, F., i Sousa, C. Enjoyment and Motivation in Young Soccer Competitive Players. *The Spanish Journal of Psychology*, *13*, 609-616.
- Lonsdale, C., Hodge, K., i Rose, E. (2008). The behavioral regulation in sport questionnaire (BRSQ): Instrument development an initial validity evidence. *Journal of Sport & Exercise Psychology*, *30*, 323-355.

- Martens, R. (1977). *Sport competition anxiety test*. Champaign, IL: Human Kinetics.
- Muñiz, J. i Hambleton, R. K. (2000) Adaptación de los tests de unas culturas a otras. *Metodología de las Ciencias del Comportamiento*, 2, 129-149.
- Molleja, E., Azócar, F., Viladrich, C., i Cruz, J. (2012). Nuevas Herramientas de Medida en el Mundo de los Castellans: Adaptación de Cuestionarios. Póster presentado en el XIII Congreso Nacional y I Foro Mediterraneo de Psicología de la Actividad Física y el Deporte. Murcia, España.
- Ramis, Y., Torregrosa, M., i Cruz, J. (2013). Revisitando a Simon & Martens: la ansiedad competitiva en deportes de iniciación. *Revista de Psicología del Deporte*, 22, 77-83.
- Ramis, Y., Torregrosa, M., Viladrich, C., i Cruz, J. (2010). Adaptación y validación de la versión española de la Escala de Ansiedad Competitiva SAS-2 para deportistas de iniciación. *Psicothema*, 22 (4), 1004-1009.
- Rosset, J. (2010). *El risc dels Castells*. Manuscrito institucional. Valls: Coordinadora de Colles Castelleres de Catalunya.
- Ryan, R. M., i Deci, E.L. (2000). Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well being. *American Psychologist*, 55, 68-78.
- Scanlan, T.K., Simons, J.P., Carpenter, P.J., Schmidt, G.W., i Keeler, B. (1993). The Sport Commitment model: Measurement development for the youth-sport domain. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 15, 16-38.
- Smith, R. E., Smoll, F. L., Cumming, S. P., i Grossbard, J. R. (2006). Measurement of multidimensional sport performance anxiety in children and adults: The sport anxiety scale-2. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 28, 479-501.
- Smoll, F. L. (1991). Relaciones padres- entrenador: Mejorar la calidad de la experiencia deportiva. En J. M. Willimas *Psicología Aplicada al Deporte*, (pp.91-107). Madrid: Biblioteca Nueva.
- Smoll, F.L., Smith, R.E., Barnett, N.P., i Everett, J.J. (1993). Enhancement of children's self-esteem through social support training for youth sport coaches. *Journal of Applied Psychology*, 78, 602-610.
- Sousa, C., Torregrosa, M., Viladrich, C., Villamarín, F., i Cruz, J. (2007). The commitment of young soccer players. *Psicothema*, 19, 256-262.
- Spielberger, C. D. (1966). Theory and research on anxiety. En C.D. Spielberger (Ed.);, *Anxiety and behaviour* (pp. 3-20). Nueva York: Academic Press.
- Torregrosa, M., Viladrich, C., Ramis, Y., Azócar, F., Latinjak, A.T., i Cruz, J. (2011). Efectos en la percepción del clima motivacional generado por los entrenadores

y compañeros sobre la diversión y el compromiso. Diferencias en función de género. *Revista de Psicología del Deporte*, 20, 243-255.

UNESCO (2010). Registro de nombramientos de Patrimonio Cultural e Inmaterial de la Humanidad. Recuperado de

<http://www.unesco.org/culture/ich/index.php?pg=00011/>

Viladrich, C. (2011). *Proposta de adaptació al català dels questionaris de motivació, autoestima i benestar relacionats amb la pràctica esportiva*. Manuscrito personal, Universitat Autònoma de Barcelona.

7. Annexos

7.1 Enquestes

Posició en el pom de dalt:	ara	abans	Data de Naixement	-	-

Inicials	
----------	--

Exemple: Francisca Pérez Álvarez) = **FPA**

La Coordinadora de Colles Castelleres de Catalunya i la Universitat Autònoma de Barcelona estan realitzant un estudi amb joves castellers.

Ens interessa conèixer la teva opinió com a castellera sobre les situacions que et presentem a continuació.

Recorda que no hi ha respostes correctes ni incorrectes, només opinions.

☞ Trobaràs preguntes com aquesta:

	Completament Fals		Ni vertader Ni fals		Completament Vertader
M'agraden els videojocs	1	2	3	4	5

Si consideres que l'afirmació és completament vertadera hauries tancar el 5, com en l'exemple:

	Completament Fals		Ni vertader Ni fals		Completament Vertader
M'agraden els videojocs	1	2	3	4	5

Si consideres que l'afirmació és completament falsa hauries tancar el 1, com en l'exemple:

	Completament Fals		Ni vertader Ni fals		Completament Vertader
M'agraden els videojocs	1	2	3	4	5

Si t'equivoques pots corregir, si consideres que l'afirmació es completament vertadera i per error has marcat has marcat la opció completament falsa, hauries de fer com en l'exemple:

	Completament Fals		Ni vertader Ni fals		Completament Vertader
M'agraden els videojocs	1	2	3	4	5

Hi ha algun dubte?

Finalment, t'informem que les dades que ens proporcionis s'analitzaran de manera confidencial.

Si us plau, no deixis cap frase sense contestar.
Moltes gràcies per la teva col·laboració !!!

Data	Colla	Codi

Cadascú viu el món casteller a la se seva manera.

Si us plau, llegeix les frases següents i indica en quin grau son veritat en el teu cas:

Aquesta temporada...	Completament Fals		Ni vertader Ni fals		Completament Vertader	
...em diverteixo fent castells	1	2	3	4	5	
...m'ho passo bé fent castells	1	2	3	4	5	
...m'agrada fer castells	1	2	3	4	5	
...em fa feliç fer castells	1	2	3	4	5	

Respon ara sobre les teves experiències i sentiments quan fas castells.

En la meva activitat castellera...	Completament Fals		Ni vertader Ni fals		Completament Vertader	
...puc decidir quines activitats assajar	1	2	3	4	5	
...puc opinar sobre les tècniques que vull assajar	1	2	3	4	5	
...sento certa llibertat d'acció	1	2	3	4	5	
...tinc elecció en allò que vull fer	1	2	3	4	5	
...participo perquè vull	1	2	3	4	5	

En la meva activitat castellera...	Completament Fals		Ni vertader Ni fals		Completament Vertader	
...crec que sóc bastant bona	1	2	3	4	5	
...estic satisfeta amb allò que puc fer	1	2	3	4	5	
...sóc bastant hàbil	1	2	3	4	5	
...puc dominar les tècniques després d'haver-les assajat durant un temps	1	2	3	4	5	
...penso que ho faig força bé comparat amb altres castellers	1	2	3	4	5	
...puc pujar als castells molt bé	1	2	3	4	5	

En la meva activitat castellerà em sento...	Completament Fals		Ni vertader Ni fals		Completament Vertader
... recolzada	1	2	3	4	5
... entesa	1	2	3	4	5
... escoltada	1	2	3	4	5
... valorada	1	2	3	4	5
...amb confiança amb el meu entorn	1	2	3	4	5

Moltes castelleres es posen tenses o nervioses abans o durant una actuació. Això els passa fins i tot als castellers que porten molts anys fent castells.

Si us plau, llegeix cada pregunta i després encercla el número que millor explica com et sents NORMALMENT abans de fer un castell o mentre el fas. Fixa't que ara contestaràs des de l'1 (Gens) fins al 4 (Molt). No hi ha respostes CORRECTES ni INCORRECTES. Si us plau, sigues tant sincera com puguis.

Abans de pujar a un castell o mentre el faig...	Gens	Una mica	Força	Molt
...em costa concentrar-me en el castell	1	2	3	4
...sento que el meu cos està tens perquè estic nerviosa	1	2	3	4
...em preocupa no pujar bé al castell	1	2	3	4
...em costa centrar-me en el què es suposa que he de fer	1	2	3	4
...em preocupa desil·lusionar a altres persones (companys, cap de colla, familiars, amics...)	1	2	3	4

Abans de pujar a un castell o mentre el faig...	Gens	Una mica	Força	Molt
...sento un nus a l'estómac	1	2	3	4
...perdo la concentració en el castell	1	2	3	4
...em preocupa no pujar al castell tan be com podria	1	2	3	4
...em preocupa pujar malament al castell	1	2	3	4
...sento que els meus músculs tremolen perquè estic nerviosa	1	2	3	4

Abans de pujar a un castell o mentre el faig...	Gens	Una mica	Força	Molt
...em preocupa "cagar-la"	1	2	3	4
...tinc l'estómac remogut	1	2	3	4
...no puc pensar amb claredat	1	2	3	4
...sento els meus músculs tensos perquè estic nerviosa	1	2	3	4
...em costa concentrar-me en el què em diu el cap de colla	1	2	3	4

Abans de pujar a un castell o mentre el faig...	Gens	Una mica	Força	Molt
...em sento tensa perquè estic nerviosa	1	2	3	4
...em preocupo	1	2	3	4
...em desconcentro	1	2	3	4

Ara parlarem d'altres coses fora dels castells. Les persones tenim diferents pensaments sobre nosaltres mateixos i, a continuació, es presenten alguns d'ells.

En quin grau et descriu:	Gens	Una mica	Força	Molt
Em va bé a l'escola	1	2	3	4
Tinc bones amistats	1	2	3	4
Em trobo bé de salut	1	2	3	4
Estic bé a casa meva	1	2	3	4

En quin grau et descriu:	Gens	Una mica	Força	Molt
Em sento segur de mi mateixa	1	2	3	4
Acostumo a voler ser una altra persona	1	2	3	4
Em sento orgullosa de mi mateixa	1	2	3	4
Em sento decebuda amb mi mateixa	1	2	3	4
M'agradaria canviar moltes coses de mi mateixa	1	2	3	4

En quin grau et descriu:	Gens	Una mica	Força	Molt
La gran part del temps em sento un desastre	1	2	3	4
M'agrada ser com sóc	1	2	3	4
Crec que tindrè èxit	1	2	3	4
Acostumo a sentir vergonya de mi mateixa	1	2	3	4
Tinc un bon concepte de mi mateixa	1	2	3	4

En quin grau et descriu:	Gens	Una mica	Força	Molt
Totes les coses em surten tan malament que passaria de tot	1	2	3	4
Acostumo sentir-me una perdedora	1	2	3	4
Crec que sóc tant bona com qualsevol altra	1	2	3	4
Voldria ser millor persona	1	2	3	4

7.2 Consentiment informat

Objectiu de l'estudi

La Coordinadora de Colles Castelleres de Catalunya, en col·laboració amb la Universitat Autònoma de Barcelona, estan interessades en conèixer alguns aspectes rellevants de la participació de les nois en el món casteller. Per tal motiu, s'està desenvolupant una investigació orientada a obtenir informació sobre les vivències que es presenten durant aquesta pràctica.

Us informem que l'entrevista té una durada aproximada de mig hora (aproximadament) i que és necessari registrar-la mitjançant una màquina gravadora de veu, amb la fi de transcriure-la i analitzar-la.

La col·laboració en aquest estudi és totalment voluntària, i en el cas que canviés de parer, podrà abandonar-lo en qualsevol moment sense cap tipus de perjudici.

Declaració de consentiment informat

_____ manifesta que _____
(nom del representant legal) (nom del nen o la nena)

- 1) Participa voluntàriament en aquesta investigació.
- 2) Mantindrà la confidencialitat dels procediments utilitzats en la mateixa fins el 30 de desembre de 2012.

L'equip d'investigació declara que:

- 1) Mantindrà l'anonimat de les persones que hagin participat en aquesta investigació, i la confidencialitat de les dades que es derivin d'ella, en compliment de la Llei Orgànica 15/1999 de Protecció de Dades de Caràcter Personal.
- 2) Informarà al participant al iniciar-se la sessió dels objectius de l'estudi.
- 3) Informarà al participant (si ho sol·licita) dels resultats generals de la investigació quan aquesta finalitzi.

Després de llegir aquest document, consento a participar en l'experiment

Signatura del representant

Signatura de l'investigador responsable

_____, a _____ de 2012

Si és del seu interès, pot facilitar-nos a continuació la seva adreça d'e-mail per a rebre, una vegada finalitzat l'estudi, els resultats generals del mateix.

e-mail _____

Si li sortès qualsevol dubte en relació a l'estudi, recordi que també es podrà remetre-la a les direccions de correu electrònic del grup d'investigació: info@evamolleja.com o fernando.azocar@uab.cat

7.3 Guió

Guió per a l'entrevista

PRESENTACIÓ

Hola, el meu nom és..... i ell es diu....., som investigadors de la Universitat Autònoma de Barcelona i en aquests moments estem parlant amb la canalla castellera per a saber què penseu del món casteller.

Avui és dia.... I estem a la colla de..... amb la/el....., que ha fet de....., i ara actualment estàs fent de.....

Tal com hem quedat tinc la gravadora aquí que gravarà la nostra conversa per poder recordar qualsevol cosa que em diguis. En qualsevol moment, em puc oblidar de coses i llavors la gravadora em permet escoltar sense haver d'escriure-ho tot.

M'he entrevistat amb més nens i nenes amb aquestes entrevistes i m'han explicat coses respecte al que pensen sobre els castellers.

Si jo et faig una pregunta que no entens, o que no saps com respondre, em dius: No ho sé! No t'entenc!. Si dic coses que són incorrectes, m'has de corregir, d'acord? Per exemple, si jo dic que ets una nena de 6 anys (a un nen de 10 anys), què diries? (S'espera la resposta).

Molt bé! Et queda tot clar, oi?

GUIÓ

I

1-“Explica'm quant temps fa que estas en aquesta colla i per què vas començar a fer castells?”. (S'espera la resposta).

2-“Hi ha algú de la teva família que faci castells?”. (S'espera la resposta).

3- “Explica'm coses de la teva colla? (S'espera la resposta).

II

1-“A la teva colla hi ha molta canalla? Més nenes que nens o més nens que nenes?”. (S'espera la resposta)

2-“Què tal et portes amb la canalla?”. (S'espera la resposta).

3- “Tens bons/es amics/gues? Per què són bons/es amics/gues? Quines coses feu juntes?”. (S'espera la resposta).

4- Hi ha algun nen o nena amb el que no et portis tant bé o no t'agradi tant?". (S'espera la resposta).

III

1-“Parla'm sobre: a) el teu cap de colla, b) el teu cap de canalla. Qui sóc? Que fan? Com és la relació? Què t'agrada més d'ell o ella? Coses que no t'agradin tant? (S'espera la resposta).

IV

1-“Explica'm com és un dia dels que tens una actuació o que vas a plaça... quines coses passen des de que et lleves pel matí fins que arribes a plaça?” (S'espera la resposta).

2-“Quan arribeu a la plaça fins que feu el castell, què feu mentre espereu?”. (S'espera la resposta)

3-“Quan esteu allà jugant qui és la persona que t'avisa per pujar al castell?”. (S'espera la resposta).

4- “Com es decideix qui puja al castell? Ho saps el dia abans?”. (S'espera la resposta).

5- “I què passa quan diuen el teu nom? Com et sents?”. (S'espera la resposta).

6- “I quan puges... com ho fas? En què penses? I per baixar.... com ho fas? En que et fixes? Què t'agrada més pujar o baixar el castell?”. (S'espera la resposta).

V

1- “I a tu se t'ha caigut alguna vegada un castell? Com ha sigut? T'has fet mal? Després de la caiguda vas tenir por la següent vegada? I quan cau el castell què passa al teu voltant?”. (S'espera la resposta).

VI

1- “Sempre que vas a plaça puges al castell? (depèn de la resposta) Si tu aquell dia no puges, com et sents?”. (S'espera la resposta).

2- “Si tu aquell dia no vols pujar, què passa? O has vist algun nen que aquell dia no vulgui pujar? I què li passa aleshores? Què passa amb el castell?”. (S'espera la resposta).

3-“Després de descarregar el castell què feu la colla?”. (S'espera la resposta).

VII

1 -“Com creus que se't dona això de fer castells? Hi ha algú que et digui alguna cosa de com fas els castells? Què et diuen? Qui t'ho diu?”. (S'espera la resposta).

2-“A tu què és lo que més t’agrada de fer els castells?”. (S’espera la resposta).

3-“Hi ha alguna cosa que no t’agradi dels castells? O alguna cosa que si poguessis canviar la canviaries?”.
(S’espera la resposta).

VIII

I al final de l’entrevista, preguntar:

1 - “Hi ha alguna cosa més que haguem de saber?” (Esperar la resposta).

2 - “Hi ha alguna cosa més que vulguis dir-me?” (Esperar la resposta).

.....Abans de finalitzar l’entrevista, dir-li a la criatura:

3 - “Gràcies per explicar-me tot això. Realment m’has ajudat a entendre el món casteller”.

